

צא ולמד: מעורבות תלמידים בשיח הכיתתי

מס' חדרים: 5
 זמן השהייה: 10 ד'

 הכן: רקע

תלמידים משתתפים בלמידה במגוון דרכים. כל אחת מהדרכים מיועדת למטרות אחרות ומתרגלת מיומנויות הוראה ולמידה שונות זו מזו. שיח למידה שבו התלמיד פעיל, מבטא את מחשבותיו, מתמודד עם עצמו ומשוחח עם אחרים מגביר את העניין שלו בשיעור, ובעיקר מקדם את הידע שלו ואת הבנתו. שיח למידה יכול להתקיים בתנאי שיש תקשורת (גם) בין התלמידים לבין עצמם. תפקיד המורה אפוא איננו רק ליצור את המרחב שבו מגוון תלמידים פעילים בשיח, אלא גם לכוון ולהנחות שיח זה. יכולת התלמידים להשתתף בשיחה, לבטא ולנמק את עמדתם וכן להאזין לדברי חבריהם היא יכולת נרכשת. חשוב לטפחה כדי להכשיר את התלמידים להיות לא רק לומדים אלא אף שותפים בוגרים בחברה.

[לקריאה נוספת: חינוך, תרבות וקוגניציה - Robin Alexander](#)

עקרונות ליצירת מעורבות תלמידים בשיח הכיתתי

- א. יצירת מרחב של אמון וכבוד הדדי - חשוב שהמורה ייצור בכיתה מרחב בטוח המאפשר לתלמידים לקחת את הסיכון הכרוך בשיתופם של אחרים במחשבותיהם ובדעותיהם.
- ב. תהליך למידה מונחה ומובנה - מעורבות תלמידים המקדמת למידה והבנה דורשת הנחיה מפורשת והבניה. יש ללמד תלמידים כיצד "לדבר" בכיתה ובקבוצה.
- ג. למידה על ידי חיקוי - המורה חיוני בתור מודל חיקוי לדרכי שיח, לדיבור ולטיעון.
- ד. עידוד התלמידים לעסוק בפעילויות מסדר חשיבה גבוה - לא פחות ממידת המעורבות בשיח חשובה איכותו. חשוב שהתלמידים ישאלו, יבהירו, יסכמו וינבאו; יטענו טיעונים ויגנו עליהם; ינמקו ויקשיבו להנמקות; ישתפו אחרים בידע רלוונטי; יאתגרו רעיונות, יעריכו ראיות, ישקלו אפשרויות, יגיעו להחלטות וכדומה. ראו [חשיבה מסדר גבוה בשיח הכיתתי](#)

 צא

בעמוד הבא תמצא דף לתיעוד הליכת למידה שעניינה מעורבות התלמידים בשיח הכיתתי*. בכל פעם שתיתקל באחד מסימני הדרך בעת שהותך בכיתות ציין זאת ב-✓ במקום המתאים (גם יותר מפעם אחת בכיתה). דוגמאות לסימני הדרך יסייעו ללמידה המשותפת. בסיום הליכת הלמידה כתוב במקום המיועד לכך בדף התיעוד את סך הפעמים שראית כל סימן דרך בכלל הכיתות.

* סימני הדרך מבוססים על מאפיינים מתוך הכלי להערכת מורים של הראמ"ה, משרד החינוך.

ולמד

היעזר בשאלות הבאות כדי ללמוד מהנתונים שנאספו. לפי הצורך, הזמן אנשי צוות נוספים לדיון.

- אילו התנהגויות המעידות על מעורבות התלמידים בשיח הכיתתי הן השכיחות ביותר?
- אילו התנהגויות של התלמידים בלטו בחסרונן? איך אפשר לעודד אותן?
- האם מעורבות תלמידים היא מאפיין של רוב/כל התלמידים או של מיעוט קבוע שלהם?
- האם תוכל להציג דוגמה לקידום מיוחד של המורה את מעורבות התלמידים?
- מי תרצה שיצא בפעם הבאה ללמוד את מעורבות התלמידים בשיח הכיתתי?
- אילו תהליכי למידה תרצה ליזום בצוות? מי תרצה שיוביל אותם?
- שאלות נוספות ללמידה

[שאלות נוספות ללמידה](#)

מעורבות תלמידים בשיח הכיתתי

תמצית ההוראה היא להפוך את הלמידה למידבקת - לגרום לרעיון אחד להצית אחר. מרווח קולינס		
סימני הדרך	דוגמאות והערות	✓
התלמידים עונים לשאלות המורה		
התלמידים מגיבים זה לזה		
התלמידים בוחנים את עמדותיהם ומנסים לשכנע זה את זה		
התלמידים מתבטאים בכבוד ובסובלנות לדעות שונות משלהם		
התלמידים מקשרים את הנלמד לנושאים מעניינים רלוונטיים לחייהם		
מגוון תלמידים משתתפים ומעורבים בלמידה במידה ניכרת		
המורה מעודד ביטוי אישי ומזמן יוזמות לשיחה של התלמידים		
המורה מגיב לשינויים ברמת העניין של התלמידים ומתערב התערבויות אפקטיביות		